

**BUĞDAY ÜRETİMİ VE TİCARETİ, LİSANSLI DEPOCULUK, VADELİ
İŞLEM VE OPSİYON BORSASI KONGRESİ
10-13 MART 2011**

Değerli ... Katılımcılar;

Kongre vesilesi ile hepinize hoş geldiniz diyor saygılar sunuyorum.

Kongrenin üç ana teması var. Buğday üretimi ve ticareti, lisanslı depoculuk, vadeli işlem ve opsiyon borsası. Bu konuların her üçü de kongre katılımcılarının yanı sıra benim idaremdeki Toprak Mahsulleri Ofisini de yakından ilgilendiren konulardır.

Dünyadaki ve piyasalardaki gelişmelere paralel olarak yeni piyasa enstrümanlarının oluşması, ya da dünyanın gelişmiş ülkelerindeki uygulamaların ülkemize taşınması kaçınılmazdır. Dünyadaki gelişmelerden hiçbir zaman geri durmayan ülkemizde de Borsalar, VOB ve Lisanslı Depoculuk konularıyla ilgili hukuki altyapı çalışmaları geçtiğimiz dönemde Sanayi ve Ticaret Bakanlığımız öncülüğünde oluşturulmuştur.

Değerli Katılımcılar,

Uluslararası hububat piyasalarında son 8-9 aylık dönemde yaşanan keskin fiyat dalgalanmaları sadece Türkiye'yi değil tüm dünyayı etkilemekte, ekonomilerde belirsizlik ve resesyon endişesi yaratmaktadır. Bu organizasyonun böyle bir dönemde yapılması kongrenin önemini daha da artırmaktadır.

Bilindiği üzere Ülkemiz, içinde bulunduğu coğrafyada; Rusya, Ukrayna, Kazakistan, Fransa ve Almanya ile birlikte önemli bir buğday üreticisi konumunda olup, dünya buğday üretiminde 11. sırada yer almaktadır. Yıllık 30-34 milyon ton düzeyindeki toplam hububat üretimi içindeki buğday miktarı 20 milyon ton, dağılımdaki payı ise % 60'dır. Bu nedenle hububat piyasasının Ülkemiz için önemi dikkate alındığında kongrenin Türkiye'de yapılması da özel olarak anlam taşımaktadır.

7.5 milyara yaklaşan dünya nüfusuna her yıl 70 milyon civarında insan eklenmekte, nüfus artarken, dünya ekonomisi de büyümekte, sürdürülebilir tarım daha da vazgeçilmez ve hayati bir önem kazanmaktadır. Bu nedenle, dünyada, doğrudan tarım sektörünü ilgilendiren; küresel ısınma, iklim değişikliği, erozyon, gıda güvenliği gibi konular yakından izlenmekte, doğal kaynakların durumu, doğa hareketlerinden üretimin ne derecede etkileneceği, bu gelişmelerin geleceğimize nasıl yansıtacağı hususları kaygıyla değerlendirilmekte, muhtemel sorunlara çözümler aranmaktadır.

Tarım sektörü dünyada ekonomik bir sektör haline dönüşmüş, sektörde verimlilik ve rekabet gücüne sahip olma isteği ulusal ve uluslararası düzeyde artarak önem kazanmıştır.

Değerli Katılımcılar,

Biz de TMO olarak ana faaliyet konusu hububat olan, buğdayın önemini, değerini bilen, Türkiye’de bu piyasaların düzenlenmesiyle görevli bir kuruluşuz. Kuruluşumuz bu düzenleme görevini piyasada kurallar koyarak değil, ticari faaliyetlerde bulunarak yerine getirmektedir. Yaptığı ticari operasyonlarla ürün piyasalarında fiyatların aşırı düşüşüne ve aşırı yükselişine engel olmakta; üreticilerin ürünlerini belli kar oranlarıyla satabilmelerine, tüketicilerin ise bu ürünlere makul fiyatlardan ulaşabilmelerine imkan sağlamakta, dolayısıyla da hububat üretiminde sürdürülebilirliği temin etmeye çalışmaktadır. Bunun için hem yurt içi hem de yurt dışı piyasaları sürekli olarak izlemekte ve piyasa istikrarının tesis edilmesi ve korunması için gerekli tedbirleri almaktadır.

Piyasaların dalgalanmaya başladığı geçtiğimiz Haziran ayından bugüne kadar yönettiğimiz hububat piyasalarında TMO olarak, birçok kararlar aldık ve tedbirler uyguladık. Müdahale yöntemlerimizi öncelikle ülke menfaatlerini sonra sektör menfaatlerini dikkate alarak belirledik. Aldığımız tedbirlerin sonucu olarak belirttiğimiz dönemden bu güne kadar dünyada % 90 oranında artmış olan buğday fiyatları Türkiye’de sadece % 24 oranında bir artış göstermiştir.

Uyguladığımız tedbirlerle hububat piyasasının istikrarını sağlamanın yanı sıra genel ekonomik istikrara da katkı sağlanmıştır. Nitekim geçtiğimiz hafta Merkez Bankasının yaptığı bir açıklamada TMO nun piyasada hububat fiyatlarının yükselişine engel olmasının toplam gıda ürünleri enflasyonunu frenlemedeki olumlu etkileri ortaya konmuştur.

Değerli Misafirler,

Hububat piyasası aktörlerinin depolama ve finansman yöntemleri ile desteklenmesi, sanayicinin aradığı standarttaki ürüne daha kolay ulaşması, ürünlerin fiziki dolaşımı yerine ürünü temsil eden değerli kâğıtlarla işlem yapılması amacıyla, 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu çıkarılmış, bu kanun kapsamındaki ilk lisanslı depoculuk şirketi de, geçtiğimiz yıl TMO ve TOBB öncülüğünde kurulmuştur. TMO’nun 1993 yılından bu yana umumi mağazacılık faaliyetleri kapsamında edindiği tecrübeler, fiziki altyapısı ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği’nin piyasa tecrübeleri dikkate alındığında, bu şirketin lisanslı depoculukta öncü bir rol oynamasını ve sektörün gelişmesine önemli katkılar sağlamasını beklemekteyiz.

Ancak kurulan bu Lisanslı Depoculuk Şirketi bir pilot şirkettir ve amacı özel sektörün bu alanda yapacağı yatırımlara öncülük etmek, klavuzluk etmek, yol

göstermektedir. Umuyorum kurulan pilot şirketin faaliyetlerine başlaması ve karlılık örneği ortaya koymasıyla özel sektör kuruluşları da bu tür şirketler kuracaklardır. Tarımsal ürünlerle ilgili olarak Lisanslı depoculuk şirketlerinin sayısının artması ve lisanslı depoculuğun yaygınlaşması, kamunun tarıma vereceği finansal desteklerin azaltılmasına imkan tanıyacak, örgütlü tarıma da alt yapı oluşturacaktır.

Kıymetli misafirler,

Lisanslı depoculuk şirketlerinin depoladığı ürünlerin senetlerinin işlem göreceği bir ürün ihtisas borsası şirketinin kuruluş çalışmaları da Ekonomik Koordinasyon Kurulu kararı ile başlatılmış bulunmaktadır. Yine bu şirkette de TMO ortaklığı bulunmaktadır. Nitekim piyasalarda alım satım işlemlerinin borsalar üzerinden yapılması önem taşımaktadır.

Borsa işlemleri hem ekonominin kayıt altında tutulmasında, hem sağlıklı istatistiki veriler oluşturulmasında hem de konulan piyasa kurallarının sağlıklı işleminde ve piyasa denetiminde etkili olmaktadır.

Lisanslı depoculuk henüz uygulanmaya başlanmadığı ve yaygınlaştırılmadığı için 1993 yılından günümüze kadar yapılan uygulamalarda TMO, Umumi Mağazacılık Kanunu çerçevesinde, yoğun hasat döneminde ürününü satmayarak bekletmek isteyen üreticilere depo imkanı sağlamak suretiyle ürününü ileriki tarihlerde daha yüksek fiyattan değerlendirmesine imkan sağlayarak arz talep dengesine bağlı olarak fiyat istikrarının sağlanmasına katkıda bulundu. Ayrıca, TMO depolarına bırakılan ürün karşılığı düzenlenen makbuz senedi ile de ürünün fiziki dolaşımı yerine, temsil eden kağıtların dolaşımı sağlanmak suretiyle tarım ürünlerinin ticareti kolaylaştırılmaya çalışılmıştır.

Değerli Katılımcılar,

Bu kongre, geleneksel yatırım araçlarından farklı olan vadeli işlemler ve opsiyon borsasının daha ayrıntılı tanınması, bu piyasanın aktörleri arasında işbirliğinin tesis edilmesine ve geliştirilmesine de imkan tanıyacaktır. Karşılıklı fikir ve bilgi paylaşımı, işlem hacmi ve yatırımcısıyla daha yaygın ve daha aktif bir vadeli işlemler ve opsiyon borsasının oluşmasına hizmet edecektir. Biz bu anlamda TMO olarak VOB un çalışmalarını yakından takip ediyoruz ve bazı işlemlerin VOB üzerinde yapılması konusunda bir çalışma da yürütüyoruz. Tabii VOB işletmeciliğinin geliştirilmesi için ilgili sektörlerin destek vermesi de gerekmektedir.

Nitekim dünyada diğer yatırım kaynakları gibi buğday da bir yatırım kaynağına dönüşmüş durumdadır. Önceleri petrol ve altın gibi ürünler yatırımcıların hedefi

iken günümüz dünyasında birçok ürün ve bu arada buğday da yatırımcıların ilgisini ve kaynağını çeken bir emtia haline gelmiştir.

Uluslar arası piyasalardaki son dönem dalgalanmalarında buğdaya olan bu yönelimin de ciddi ölçüde etkisi olduğu kanaatimi dile getirmek istiyorum. Buğday fiyatlarındaki yüksek oranlı artışlar özellikle yoksul ülke insanların bu ürüne ulaşmalarını giderek güçleştirmektedir. Bu yıl hepimizin daha da ilgi ve merakla izlediği bu piyasada, 44 milyon insanın daha en yoksullar grubuna dahil olduğu uluslar arası kuruluşlarca açıklandı.

Dünyadaki bu artışlar ve artışların yarattığı kaygı ortamı ülkeleri ihtiyacından daha fazla stok oluşturmaya ve tutmaya yönlendirmekte, bu da artışları iyice tetiklemektedir. Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşlar bir taraftan çözüm arayışlarını sürdürürken, Dünya stoklarında ciddi azalışlar olmamasına rağmen fiyatların bu derece yukarı seviyelere çıkmasını hiç kimse mantıkla açıklayamamaktadır.

her ülke kendi piyasalarını düzenlemek ve dengelemek için belli kuruluşlara ve mekanizmalara sahip, ancak uluslararası piyasalarda düzeni sağlayacak herhangi bir mekanizma ne yazık ki yok. uluslararası piyasalar tamamen uluslararası serbest ticaretin insafına kalmış durumda. iş insafa kalınca da yüksek oranlı üretim yapan ülkeler ve geniş hacimli ticaret yapan uluslararası tüccarların karlarından vazgeçmelerini beklemek, karları yerine dünya piyasa dengesini düşünmelerini beklemek fazlaca iyimserlik olur. öyleyse dünya piyasa dengesine hizmet etmesi için bir uluslararası mekanizma ya da kuruluşa ihtiyaç var. dünya devletlerinin bir araya gelip böyle bir oluşum üzerinde çalışmaları gerekiyor. öyle bir yapı kurulsun ki, uluslar arası piyasaları düzenlesin, dünya stoklarını bir tarafa kaydetsin, ülkelerin ihtiyaçlarını da diğer tarafa kaydetsin. Üretim fazlası olan ülkelere ürün ihtiyacı olan ülkelere ürün satışını düzenlesin. Satış fiyatları önceden belirlenmiş belli formüllere göre hesaplınsın. Dünyada bu kadar ürün varken kimse ürün kaygısı çekmesin, bu kaygıyla stok takviyesine gitmesin ve fiyatlar da yapay olarak aşırı yükselmesin. Ülkeler ancak ve ancak gerçek manada ürün ihtiyacı olduğu zaman ithalat yapsın.

Biz FAO bünyesindeki Gıda Güvenliği Komitesinin yapısında bir düzenleme yapılarak bu görevin bu komiteye verilebileceğini düşünmekteyiz. Ancak tabii konunun üzerinde çok taraflı düşünülmesi ve incelenmesi gerekmektedir.

Değerli Katılımcılar;

Biz TMO Bir çok kamuoyu açıklamamızda da belirttiğimiz üzere; iç piyasada manipülatif ve spekülatif nitelikteki piyasayı bozacak girişimler tarafımızdan izlenmekte ve piyasadaki güven unsurunu sağlayacak tedbirler tarafımızdan uygulamaya konulmaktadır. Piyasada bu sayede oluşan güven, borsa, VOB ve

lisanslı depoculuğun gelişmesinde ve bu sistemlere olan güvenin artmasında da etkili olacaktır.

TMO açısından kaç borsa, VOB, lisanslı depoculuk olursa olsun tek bir piyasa ve bu piyasanın hedefleri önemlidir. Bu piyasadaki enstrümanların uyum ve ahenginin sağlanması TMO'nun da görevini yerine getirmesi açısından önem arz etmektedir.

Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da TMO yurt içi ve yurt dışı piyasaları takip ederek görevini daha da etkili bir şekilde sürdürmeye devam edecektir.

Dünya ve ülkemiz gündeminde önem arz eden konuların görüşüleceği ve tartışılacağı bu etkinlikte bulunmaktan duyduğum memnuniyeti ifade ederken, kongreyi tertip eden Türkiye Un Sanayicilerini... tebrik ediyorum ve düzenlemede emeği geçen ve katılan herkese teşekkür ediyorum.